

द्वारैक्यावगमात् युगपदेव सर्वे सम्बध्यन्ते तद्वशेन च सर्वज्ञन्यावात्तरकार्यैः कर-
णानुग्रहः सिध्यतीति कल्प्यते । प्रायश्चित्तानि तु वैगुण्यमेकं निमित्तीकृत्य वाक्येन
पक्षेण विधीयमानानि प्रत्येकमेव तत्समाधानार्थानि विज्ञायन्ते । तत्र यान्येक-
स्मिन्वैगुण्ये विधीयन्ते पथिकृद्द्वैश्चानरादीनि तेषां विकल्पसमुच्चयचिन्तायामद-
ष्टार्थत्वात्समुच्चयप्राप्तावेकैकेन ^{१)} वाक्येन वैगुण्यसमाधानाय निरपेक्षविधानाद्द्वारै-
क्याद्बोध्यवद्विकल्प एव न समुच्चयः । तदुक्तं जैमिनिना (१२. ३. १४.) प्रा-
यश्चित्तेषु चैकार्थ्यान्निष्पन्नेनाभिसंयोगस्तस्मात्सर्वस्य निर्धात इति । अस्यार्थः । प्राय-
श्चित्तेषु विकल्पः स्यात् कुतः ऐकार्थ्यात् । कथमैकार्थ्यम् । यत एकेषां निष्पन्नेन
दोषेण केवलस्य तस्याभिसंयोगो यद्वृत्तो यज्ञ आर्तिमियाद्ः स्वाहेति गार्ह-
पत्ये जुहुयादिति । तस्मात्सर्वस्य दोषस्यैकेन निर्धातः एकेन चेन्निर्द्दतो ^{२)} दो-
षस्तर्हि द्वितीयादीनि प्रयोगान्तरार्थानि भवन्ति । एवं स्मार्तेष्वपि द्रष्टव्यम् । तत्र
द्वितीयं सूत्रम् (१२. ३. २५.) समुच्चयस्त्वदोषार्थेषु यानि तु न दोषनिर्धातार्थानि ^{३)}
तेषु समुच्चयः कानि पुनस्तानि यानि न शिष्टस्याक्रियायां प्रतिषिद्धस्य करणे
वा ^{४)} विधीयन्ते । यथा यस्याहुतमग्निहोत्रं सूर्योऽभ्युदियान्मैत्रं चरुं ^{५)} निर्वपे-
त्सूर्यमेककपालम् तथा यस्याहुतमग्निहोत्रं ^{६)} सूर्योऽभ्युदियादग्निं समाधाय
वाचं यत्वा दम्पती सर्वाहमुपासीयातामिति ^{७)} । तत्र दोषो न दृश्यते दोषस्या-
भावान्निर्धातार्थता [च] नास्ति केवलमभ्युदये निमित्ते कर्म विधीयते तन्नैमि-
त्तिकं [च] कर्मणः प्रकरणे उत्पन्नत्वात्कर्माङ्गं विज्ञायते । तत्र यावन्ति चोच्यन्ते
तानि सर्वाणि प्रयोगवचनेन संगृह्यन्ते अतस्तेषां समुच्चयः । तदेवं जैमिनेः
सिद्धान्तः प्रमादापतितस्य वैगुण्यस्य समाधानार्थानां विकल्पः निमित्ते सति
कर्माङ्गानां समुच्चय इति । कात्यायनस्तु प्रायश्चित्तेषु दोषनाशात् प्रायश्चित्तेषु
विकल्पो भवति कुतः दोषनाशात् दोषनिर्धातार्थत्वात् प्रायश्चित्तस्य ।
तत्र ^{८)} [च] एकेन दोषनिर्धाते कृते नास्ति द्वितीयस्य कार्यमित्येवं प्राप्तः आह ।

१) ? Thus २. °प्रावेकेन Cāstradip. २) ? चेन्निर्द्दतो २. ३) ? तु दोषनिर्धाता° २.
४) ? यानिनशिष्टस्याक्रियायां प्रतिषिद्धस्येवनेव २. ५) ? मैत्रं बह्वं २. ६) ? यथास्याहु° २.
७) ? दयन्ती संवाहमुपासीयातामिति २. ८) ? तत्र २.